

ELS PESSEBRISTES DEL MOMENT ROMÀNTIC: AMADEU I TALARN

Dolors Llopart

Antropòleg i Cap de col·leccions del MHCB

El model simbòlic de tradició popular que va encunyar la Renaixença es sustentava en dos conceptes: *a)* un ruralisme pairal, treballat des d'un conservadorisme catòlic que incloïa un concepte de família-soca i una sublimació del sistema de transmissió de l'hereu; i *b)* una particular manera d'entendre la cultura popular fonamentada en el costumari.

El pessebre és un element d'aquest costumari, que, nascut a mans d'escultors i mimat per les classes benestants, passà a mans de figuraires que el feren popular i abastable per a tothom.

A Catalunya la tradició pessebrista és antiga. Del conjunt de pessebristes catalans destaquen dos escultors rellevants que també feien figures de pessebre, a través de les quals reflecteixen dues actituds romàntiques contraposades.

El primer d'aquests artistes és Ramon Amadeu (1745-1821), que va fer figures de pessebre d'un gran detallisme i pintoresquisme que traspuen la idealització romàntica del pagès i el pastor catalans, innocents i pobres però feliços; una idealització que la Renaixença literària utilitzà amb posterioritat.

La fascinació per l'Orient i l'interès per fer més real el pessebre va encaminar a alguns artistes/imatgers a crear personatges com els "hebreus" més o menys reals, de fet inventats a partir de lectures i d'iconografia sobre el Naixement. Aquests és el cas de l'artista més tardà, Domènec Talarn (1812-1902), escultor principalment d'obra religiosa i artesà de l'art efímer commemoratiu i d'exaltació, també féu figures de pessebre. En aquest camp, Talarn excel·lí sobretot en les figures dels Reis i dels seguits i es deixà portar per un romanticisme relacionat amb l'exòtic; aquell exotisme que representava l'Orient, d'on venien els Reis, i que el figuraire plasmava amb molt d'ofici, un gran detallisme i, també –cal dir-ho–, una no menys gran mancança de rigor històric.

Aquests dos imatgers són paradigmes de dues maneres de fer i ser cultura en el temps de les revolucions. L'un i l'altre presenten uns móns inventats que serveixen per crear identitat cultural.